

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

БОЙКО-СЛОБОЖАН Олена Олександрівна

УДК 347.73.351.713

**ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ВИТРАТ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ**

12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право;
інформаційне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Ірпінь – 2017

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Університеті державної фіскальної служби України
Державної фіскальної служби України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, професор
Коваль Микола Васильович,
Університет державної фіскальної
служби України,
професор кафедри адміністративного
права і процесу та митної безпеки.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор
Якимчук Наталія Яківна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
професор кафедри фінансового права;

кандидат юридичних наук
Семенченко Світлана Анатоліївна,
Департамент Харківської обласної державної
адміністрації,
начальник управління доходів.

Захист відбудеться «10»березня2017 року о 9-00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 27.855.02 Університету державної фіскальної служби України за адресою: 08201, м. Ірпінь, Київська обл., вул. Садова, 55.

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Університету державної фіскальної служби України за адресою: 08201, м. Ірпінь, Київська обл., вул. Університетська, 31.

Автореферат розіслано «31» січня 2017 року

**Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради**

Т. О. Мацелик

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми зумовлена тим, що особливе місце у будь-якій державі належить бюджету, який є її невід'ємним атрибутом, забезпечує соціально-економічний розвиток. У сучасних непростих умовах, які складаються навколо бюджетної системи нашої держави у процесі проведення фінансової децентралізації, особливої вагомості набувають фінансові правовідносини органів місцевого самоврядування щодо витрат місцевих бюджетів. Оскільки кінцевим призначенням їх є забезпечення розширеного відтворення і задоволення суспільних інтересів та потреб, то кожен громадянин і держава в цілому зацікавлені в ефективному їхньому здійсненні.

Якісні перетворення, що відбуваються нині в Україні, потребують значних фінансових ресурсів, покликаних забезпечувати повне і своєчасне виконання завдань і функцій як держави, так і органів місцевого самоврядування. Як засвідчують статистичні дані, починаючи з 1991 року, чисельність сільського населення в Україні зменшилася майже на 2,5 млн осіб, а кількість сільських населених пунктів – на 348 одиниць. Разом з тим кількість сільських рад збільшилася на 1 067 одиниць. Водночас у державі утворено близько 12 тис. територіальних громад, у більш ніж 6 тис. громад чисельність жителів становить менш ніж 3 тис. осіб, з них у 4 809 громадах – менш ніж 1 тис. осіб, а у 1 129 громадах – менш ніж 500 осіб, у більшості з них не утворено виконавчих органів відповідних сільських рад, відсутні бюджетні установи, комунальні підприємства тощо. Органи місцевого самоврядування таких громад практично не можуть здійснювати надані їм законом повноваження.

Показники сьогодення свідчать, що нині кількість місцевих бюджетів у бюджетній системі України становить понад 11 800, з них: більше ніж 8 000 – це сільські і селищні бюджети; 24 – обласні; 223 – районні та міст загальнодержавного й обласного підпорядкування.

Дотаційність 5 419 бюджетів місцевого самоврядування становить понад 70 відсотків, 483 територіальні громади на 90 відсотків утримуються за рахунок коштів державного бюджету. Так, станом 01.01.2016 місцеві бюджети на покриття своїх витрат одержали 174 195,7 млн грн, що становить 98,7 відсотків від передбачених розписом асигнувань на 2015 рік.

Здійснення постійної фінансової підтримки через районні бюджети малочисельних територіальних громад з використанням системи дотацій вирівнювання є обтяжливим для державного бюджету та стримує розвиток малих міст і великих селищ.

Стан бюджетної системи будь-якої держави безпосередньо залежить від її бюджетного законодавства, його дієвості та відповідності реаліям. Розвиток бюджетного законодавства, зміни, що безперервно відбуваються у суспільних відносинах, об'єктивно спонукають юридичну науку до ґрунтовних досліджень сутності правових категорій, зокрема і пов'язаних із витратами місцевих бюджетів.

Бюджетний кодекс України (далі – БК України) регулює основні положення, що торкаються побудови та функціонування бюджетної системи в державі. Ним також регулюються основні засади місцевих бюджетів, зокрема доходів, видатків, міжбюджетних трансфертів, загалом усіх витрат, що здійснюються на рівні місцевого бюджету. Однак однією із проблем чинного БК України є відсутність чіткого підходу до сутності поняття категорії «витрат бюджетів», зокрема витрат місцевих бюджетів та їхню відмінність від видатків місцевих бюджетів. У зв'язку з цим потребує поглибленого аналізу саме поняття «витрати бюджету», а також його сутності на місцевому рівні, дослідження структури місцевих бюджетів, підстав фінансування витрат місцевих бюджетів та їхнього правового регулювання.

Теоретичним підґрунтям дослідження питань правового регулювання витрат місцевих бюджетів є наукові здобутки таких вітчизняних і зарубіжних вчених-юристів, як Є. Алісова, Д. Бекерської, В. Бесчеревних, В. Білоуса, Л. Вакарюк, Л. Воронової, Н. Воротіної, О. Горбунової, О. Грачової, О. Дмитрик, І. Заверухи, С. Запольського, А. Іванського, М. Карасьової, Л. Касьяненко, І. Кучерова, Т. Конюхової, М. Кучерявенка, О. Лукашева, С. Мельникова, Д. Мусабірової, О. Музика-Стефанчук, С. Ніщिमної, А. Нечай, З. Перощук, Х. Пешкової, Ю. Ровінського, С. Семенченко, О. Орлюк, П. Пацурківського, О. Пауль, Н. Пришви, Л. Савченко, О. Солдатенко, В. Чердначука, С. Ципкіна, Н. Якимчук та інших.

Стан вивчення питань, пов'язаних з правовим регулюванням витрат місцевих бюджетів, протягом останніх двадцяти років свідчить, що в наукових дослідженнях вони розглядались частково і, як правило, в рамках ширшого за змістом предмета. Тією чи іншою мірою вони знаходять відображення у дисертаційних дослідженнях А. Нестеренко «Правові засади формування та використання місцевих фінансових ресурсів в Україні» (2004 рік); З. Перощук «Правові засади доходів і видатків місцевих бюджетів в Україні» (2008 рік); І. Єфремової «Правове регулювання планування та виконання місцевих бюджетів»

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане з урахуванням основних положень Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 року № 385), Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні (розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р), Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування і територіальної організації влади в Україні, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 червня 2014 року № 591-р.

Обраний науковий напрям дисертаційного дослідження є складовою науково-дослідної роботи кафедри фінансового права Університету державної фіскальної служби України «Правове регулювання фінансової відповідальності в Україні» (державний реєстраційний номер 0111U010391).

Тема дисертаційного дослідження затверджена Вченою радою Національного університету державної податкової служби України 29 листопада 2012 року (протокол № 5). Тема розглянута координаційним бюро відповідного відділення Національної академії правових наук України щодо актуальності, коректності формулювання і доцільності дослідження у форматі дисертації, зауважень не отримано.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає у тому, щоб на основі аналізу вітчизняного і зарубіжного законодавства з урахуванням концептуальних розробок юридичної науки й практики правозастосування удосконалити теоретичні та практичні основи правового регулювання витрат місцевих бюджетів в Україні.

Для досягнення мети поставлені такі *завдання*:

- з'ясувати вплив реформування місцевого самоврядування в Україні на бюджетні правовідносини;
- розкрити правову природу видатків місцевих бюджетів та визначити їхнє місце у структурі витрат місцевих бюджетів;
- визначити поняття та характерні ознаки витрат місцевих бюджетів;
- розкрити структуру витрат місцевих бюджетів;
- проаналізувати правові передумови витрат місцевих бюджетів;
- охарактеризувати особливості контролю за дотриманням бюджетного законодавства щодо витрат місцевих бюджетів та відповідальності за його порушення;
- сформулювати обґрунтовані рекомендації щодо вдосконалення правового регулювання витрат місцевих бюджетів з урахуванням зарубіжного досвіду.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають, змінюються і припиняються при здійсненні витрат місцевих бюджетів.

Предметом дослідження є правове регулювання витрат місцевих бюджетів.

Методи дослідження обрані з урахуванням поставленої мети та завдань дослідження, його об'єкта й предмета. Дисертаційне дослідження проводилося з використанням загальних та спеціальних методів наукового пізнання.

Базовою методологічною основою є діалектичний метод пізнання, за допомогою якого об'єкт і предмет дослідження розглянуто в аспекті становлення, розвитку та взаємозв'язків структури (пп. 1.1, 1.2, 1.3). Компаративний метод пізнання у сукупності з методом історичного аналізу забезпечив дослідження розвитку витрат бюджету (п. 1.1). За допомогою порівняльно-правового методу розглянуто підходи представників юридичних та економічних наук до визначення сутності витрат бюджету як таких, а також їх співвідношення з видатками місцевих бюджетів, що надало підстави для формування авторської позиції щодо сутності витрат місцевих бюджетів, їхніх ознак та принципів. Використання системного підходу сприяло з'ясуванню місця кожного структурного елемента у структурі витрат місцевих бюджетів (пп. 1.3, 2.1, 2.3), встановленню особливостей правового регулювання

відповідальності та застосування заходів впливу за вчинені порушення бюджетного законодавства (п. 2.4). Формально-догматичний та формально-юридичний методи використано при аналізі норм чинного законодавства (пп. 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2). За допомогою документального аналізу і методу правового моделювання сформульовано пропозиції для вдосконалення чинного законодавства, що регулює відносини, які виникають у сфері витрат місцевих бюджетів (пп. 1.1, 3.1). Використання статистичного і соціологічного методів дозволило проаналізувати емпіричну базу, що стосується теми дисертаційного дослідження, узагальнити юридичну та фінансову практику (пп. 1.1, 3.2).

Науковим підґрунтям дисертаційного дослідження є наукові праці фахівців у галузі фінансового права та інших галузей права, у тому числі і зарубіжних.

Інформаційну й емпіричну основу дослідження становлять Конституція України, Бюджетний кодекс України, закони України, нормативно-правові акти Кабінету Міністрів України, рішення органів місцевого самоврядування, практичні й аналітичні матеріали Міністерства фінансів України, місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування щодо показників місцевих бюджетів, використаних автором у процесі аналізу структурних елементів витрат місцевих бюджетів.

Наукова новизна одержаних результатів. Робота є одним із перших комплексних досліджень проблем правового регулювання витрат місцевих бюджетів у контексті оновленого бюджетного законодавства. Наукова новизна відобразилася у таких положеннях:

уперше:

– обґрунтовано, що при правовому регулюванні витрат місцевих бюджетів застосовуються положення такого підходу, як дихотомія, який передбачає поєднання: з одного боку, можливості здійснювати розпорядником місцевих бюджетів видатків з місцевих бюджетів на покриття на місцевому рівні витрат, пов'язаних з наданням послуг членам громади та на благоустрій місцевої території, що передбачені в нормативно-правових актах, які регулюють засоби впровадження в життєдіяльність місцевої громади показників, передбачених у місцевих бюджетах, з іншого боку, цей підхід зумовлює дотримання імперативної незаперечності виконання вимог правових приписів, які регламентують загальні підходи до функціонування бюджетних правовідносин, у тому числі і на місцевому рівні;

– надається визначення поняття «правового регулювання витрат місцевих бюджетів» як сукупності нормативно-правових засобів, за допомогою яких здійснюється регулятивний, охоронний і організаційний вплив на суспільні відносини, що виникають у сфері акумулювання та здійснення витрачання бюджетних коштів, зокрема видатків, передбачених на виконання загальнодержавних та місцевих програм стосовно членів місцевої територіальної громади (зокрема і об'єднаної) і місцевої території, видатки на виконання повноважень місцевих органів державної влади та органів

місцевого самоврядування, а також кредитування місцевих бюджетів, які передбачені у затвердженому публічним органом місцевої влади нормативно-правовому акті, яким є, зокрема місцевий бюджет, та інші види бюджетного фінансування, які здійснюються розпорядниками бюджетних коштів у передбаченому законодавством порядку з метою забезпечення місцевих громад послугами і задоволення суспільних потреб громадян, що проживають на тій чи іншій території;

– доопрацьовано визначення правового терміну, як «соціальна субсидія», який потребує свого закріплення у Бюджетному кодексі України як правова категорія;

удосконалено:

– підходи фінансово-правової науки щодо запровадження у сферу правового регулювання суспільних відносини в сфері бюджетної системи такої правової категорії, як «витрати місцевих бюджетів», яка безпосередньо пов'язана з регулюванням структурованої системи складових елементів місцевих бюджетів;

– теоретичні розробки науки фінансового права щодо ознак, які характеризують витрати місцевих бюджетів як правової категорії та ознак, що її об'єктивують у правовому полі держави;

– положення щодо структури місцевих бюджетів, де поряд з видатками, передбаченими у п. 13 ст. 2 БК України, слід відображати витрати бюджету, які перераховані у п. 14 ст. 2 БК України, та витрати, фінансування яких планується за рахунок коштів місцевого бюджету;

– теоретичні положення особливостей фінансово-правової відповідальності за порушення бюджетного законодавства;

набули подальшого розвитку:

– дослідження зарубіжного досвіду щодо витрат місцевих бюджетів: їхніх переваг, недоліків, пріоритетів, а також визначення можливостей його імплементації в контексті бюджетної децентралізації;

– наукова характеристика структури витрат місцевих бюджетів на сучасному етапі проведення бюджетної децентралізації;

– теоретичні положення про правову природу видатків місцевих бюджетів і їхнє місце у структурі витрат місцевих бюджетів;

– сутнісна характеристика контролю за дотриманням бюджетного законодавства та пропозиції про зростання ролі громадського контролю щодо витрат місцевих бюджетів;

– питання впровадження зарубіжного досвіду щодо правового регулювання витрат місцевих бюджетів;

– пропозиції щодо покращення законодавчого регламентування основних засад, які регулюють витрати місцевих бюджетів;

– удосконалено визначення понять «видатки бюджету» та «витрати бюджету».

Практичне значення одержаних результатів зумовлене положеннями наукової новизни та можливістю використання пропозицій і рекомендацій дослідження у:

- *науково-дослідній роботі* – для поглиблення теоретичних розробок питань правового регулювання бюджетних правовідносин;
- *правотворчості* – для внесення змін і доповнень до чинного законодавства;
- *сфері практичної діяльності* місцевих фінансових органів усіх рівнів, виконавчих органів місцевих рад, місцевих державних адміністрацій, відповідних місцевих рад (акт впровадження від 07 травня 2014 р.);
- *навчальному процесі* – для підготовки навчально-методичних матеріалів з навчальної дисципліни «Фінансове право» та спецкурсів «Правові основи здійснення фінансового контролю» й «Актуальні питання фінансового права», а також при підготовці методичних та навчальних посібників (акт впровадження від 24 липня 2014 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійною завершеною роботою. Основні положення, висновки, рекомендації і пропозиції, що характеризують наукову новизну та практичне значення отриманих результатів дисертаційного дослідження, які виносяться на захист, розроблені автором самостійно.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення дисертації були оприлюднені у формі доповідей на фінансово-економічних форумах «Соціально-економічні передумови місцевого розвитку в 2012–2014 роках» (м. Київ, 14 жовтня 2011 року); «Інноваційні форми місцевого і регіонального розвитку як інструмент посилення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування» (м. Київ, 6 вересня 2012 року) та на засіданнях круглих столів «Місцеві бюджети: реалії та перспективи» (м. Ірпінь, 17 березня 2011 року), «Бюджетна політика в Україні в умовах ризиків сповільнення економічної динаміки» (м. Київ, 20 червня 2012 року); на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Національна ідея та правосвідомість в умовах трансформації сучасного українського суспільства» (м. Ірпінь, 16 грудня 2015 року). Пропозиції стосовно удосконалення законодавства щодо витрат місцевих бюджетів репрезентовані на Дні діалогу сільських, селищних, міських голів з представниками центральних органів виконавчої влади України щодо гострих питань розвитку місцевого самоврядування в межах робочої групи «Проблеми бюджетного забезпечення реалізації власних та делегованих державою повноважень органів місцевого самоврядування та шляхи їх подолання» (м. Київ, 27–28 вересня 2012 року).

Публікації. Основні теоретичні висновки та практичні рекомендації, що містяться у дисертації, відображені у п'яти наукових статтях (чотири опубліковано у фахових юридичних виданнях України, одна у зарубіжному виданні), а також у трьох тезах доповіді на науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку використаних джерел та

додатків. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок, з яких основний текст –181 сторінок. Список використаних джерел на 21 сторінках містить 200 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертаційного дослідження, визначено його мету і завдання, об'єкт і предмет, зазначено методологічну основу, розкрито наукову новизну, аргументовано теоретичне і практичне значення положень дисертації, винесених на захист, наведено відомості щодо апробації основних положень роботи та публікації результатів дослідження.

Розділ 1 «Теоретико-правові аспекти витрат місцевих бюджетів» складається з трьох підрозділів та висновку до розділу і присвячений вивченню поняття, ознак і принципів правового регулювання витрат місцевих бюджетів, їхньої структури, а також правових передумов становлення та розвитку витрат місцевих бюджетів в Україні.

У підрозділі 1.1 *«Реформування місцевого самоврядування в Україні та його вплив на фінансові правовідносини»* зазначається, що реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади на місцях суттєво впливають на розвиток бюджетних правовідносин і такий їхній аспект, як витрати місцевих бюджетів, оскільки функціонування місцевого самоврядування загалом та відповідних органів для реалізації своїх і делегованих їм державою повноважень безпосередньо пов'язане із бюджетним фінансуванням.

Доводиться, що місцеві бюджети в Україні при формуванні мають враховувати адміністративно-територіальний устрій України: а) базовий (громади або їх об'єднання); б) районний (район); в) регіональний (Автономна Республіка Крим (далі – АРК), область, міста Київ і Севастополь).

У підрозділі 1.2 *«Поняття витрат місцевих бюджетів як правової категорії»* зазначено, що нині у фінансово-правовій науці відсутній єдиний науковий погляд на правову категорію «витрати бюджету». У наукових джерелах використовуються поняття «видатки бюджету» або «видатки державного бюджету», «видатки місцевих бюджетів». Інколи вживаються поняття «державні витрати» чи «витрати держави». Поняття «витрати» та «видатки» часто функціонують як суміжні (синонімічні) бюджетно-правові категорії, які нерідко виступають семантичними відтінками, що замінюють при цьому сутність та значення одне одного.

У роботі досліджується етимологія слів «витрати» та «видатки». Зазначено, що категорія «витрати бюджету» є ширшою за змістом порівняно із категорією «видатки бюджету». Сформульовано поняття «витрат місцевих бюджетів», перелічуються ознаки, які дозволяють характеризувати витрати місцевих бюджетів як правове явище, наведено принципи правового регулювання витрат місцевих бюджетів та розкрито їхній зміст.

У підрозділі 1.3 «Теоретичне обґрунтування та нормативно-правове регулювання витрат місцевих бюджетів» шляхом здійснення аналізу поточного бюджетного законодавства встановлена певна недосконалість використання у нормативно-правових актах терміна «витрати» як основного структурного елементу місцевого бюджету. Зокрема, у п. 13 ст. 2 БК України «Визначення основних термінів» надається визначення «видатки бюджету», а у п. 14 ст.2 тлумачиться поняття «витрати бюджету». У п. 3 ст. 8 БК України законодавець при визначенні складових бюджетної класифікації не вказує на класифікацію «витрат бюджету», а тільки закріплює «класифікацію видатків та кредитування бюджету». У п. 7 ст. 10 при розкритті змісту класифікації видатків та кредитування бюджету зафіксовано, що, згідно з бюджетною класифікацією, у складі «витрат (видатків)» бюджету виділяються «витрати (видатки)» споживання та «витрати (видатки)» розвитку. Не йдеться про використання терміна «витрати» бюджету» й у ст. 13 БК України, що визначає складові частини бюджету. У додатку до наказу Міністерства фінансів України від 14.01.2011 р. № 11 «Про бюджетну класифікацію» зазначається, що складовими частинами бюджету є витрати (видатки) розвитку та витрати (видатки) споживання.

Аналіз науково-практичних коментарів БК України та наукової літератури свідчить, що з питання використання понять «видатки», «витрати» науковцями не вироблено єдиного підходу, хоча й підкреслюється теза щодо існування відмінностей між цими поняттями, витрати бюджету розглядаються як значно ширша категорія.

Дослідження чинного бюджетного законодавства, наукового дискурсу доводить неможливість відмови від застосування терміна «витрати бюджету» на сучасному етапі розвитку бюджетних правовідносин.

Враховуючи те, що бюджетна класифікація є систематизованим вичерпним групуванням усіх структурних елементів будь-якого бюджету, зокрема і місцевих бюджетів, у дослідженні зазначається, що окремі положення БК України не узгоджуються із ст. 63 БК України. Тому для усунення прогалин у БК України запропоновано положення ст. 63 глави 11 розділу III БК України закріпити у ст. 2 БК України, в якій надати загальне визначення терміна «структура бюджету» щодо бюджетів усіх рівнів.

Розділ 2 «Особливості правового регулювання окремих структурних елементів витрат місцевих бюджетів» складається з чотирьох підрозділів та висновку до розділу, з яких два присвячено видаткам місцевих бюджетів і один – іншим структурним елементам витрат місцевих бюджетів та контролю за дотриманням бюджетного законодавства стосовно місцевих бюджетів і відповідальності за його порушення.

У підрозділі 2.1 «Структура витрат місцевих бюджетів» наголошено на тому, що досі на доктринальному рівні та в юридичній практиці питанням структури витрат місцевих бюджетів приділялось недостатньо уваги.

Обґрунтовано положення про те, що «витрати бюджету» є не чим іншим, як сукупністю видатків бюджету та інших виплачених бюджетних

асигнувань, пов'язаних із покриттям видатків, непередбачених у бюджеті, зокрема і в місцевому, які виникли ситуаційно, спонтанно, але потребують фінансування за рахунок бюджетних коштів.

Сутність структури витрат місцевих бюджетів загалом та її складових досліджено з урахуванням її елементів та зв'язків між ними, а також з врахуванням їхньої специфіки, визначеної у БК України. При цьому акцентовано увагу на тому, що витрати місцевих бюджетів є видом бюджетних коштів або видом коштів бюджету.

Спираючись на правові приписи БК України та базуючись на зведеннях фінансових і бюджетних показників місцевих бюджетів у грошовій формі за декілька років та рішеннях про місцеві бюджети за 2012–2016 рр., визначено структурні елементи витрат місцевих бюджетів: видатки місцевих бюджетів, що враховуються та не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів; бюджетні кошти, що передаються із загального фонду місцевих бюджетів до бюджету розвитку (спеціального фонду); бюджетні кошти на виконання зобов'язань за непогашеними позиками (у частині повернення позик); бюджетні кошти для встановлення розміру оборотного та вільного залишку місцевих бюджетів; бюджетні кошти, пов'язані з наданням кредитів з бюджету; бюджетні кошти, пов'язані з погашенням місцевого боргу; бюджетні кошти, які розміщуються на депозитах у банках; бюджетні кошти, пов'язані з придбанням цінних паперів; квазіфіскальні операції; надання коштів для фінансування дотацій, субвенцій, субсидій тощо.

У підрозділі 2.2 «Правова природа видатків місцевих бюджетів та їх місце в структурі витрат місцевих бюджетів» звернено увагу на те, що основним структурним елементом «витрат місцевих бюджетів» є «видатки місцевих бюджетів», оскільки на них припадає понад 70 % усіх бюджетних коштів місцевих бюджетів. Ця фінансова забезпеченість передбачена у Законі України «Про державний бюджет» на той чи інший рік, рішенні Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи рішенні відповідної місцевої ради.

На основі дослідження сутності економічної та правової природи видатків місцевих бюджетів встановлено, що видатки бюджету як явище можуть існувати лише у правовому полі. Таким чином, економічна сутність видатків нерозривно пов'язана з видатками бюджету як юридичним явищем.

Проаналізовано законодавчі норми щодо видів видатків місцевих бюджетів (статті 82, 86, 89–91 БК України, ст. 64 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»), виявлено прогалини і колізії, які потребують усунення, обґрунтовано конкретні пропозиції щодо внесення змін до чинного законодавства.

Обґрунтовано, що витрати місцевих бюджетів є правовим явищем, якому притаманні такі ознаки, що його характеризують як правову категорію, зокрема це: 1) нормативність, тобто оформлення прийнятого рішення про місцевий бюджет здійснюється через юридично значущий нормативно-правовий акт; 2) часткова поворотність витрат місцевих бюджетів; 3) закріплення у правових приписах бюджетного законодавства; 4) публічність

витрат місцевих бюджетів; 5) обов'язкова визначеність джерел надходжень місцевих бюджетів, за рахунок яких такі витрати здійснюються; 6) спрямування, як правило, лише на здійснення програм і заходів, визначених законодавством; 7) часткове використання для здійснення делегованих державних та власних повноважень АРК та місцевого самоврядування; 8) скоординованість витрат місцевих бюджетів; 9) достовірність витрат місцевих бюджетів; 10) безперервність витрат місцевих бюджетів.

У підрозділі 2.3 «Правові передумови формування інших складових структури витрат місцевих бюджетів» з урахуванням результатів аналізу законодавчих норм щодо надання кредитів з бюджету, погашення боргу та розміщення бюджетних коштів на депозитах, придбання цінних паперів надається правова характеристика інших складових структурних елементів витрат місцевих бюджетів: 1) бюджетні кошти, що передаються із загального фонду місцевих бюджетів до бюджету розвитку (спеціального фонду); 2) бюджетні кошти на виконання зобов'язань за непогашеними позиками (у частині повернення позик); 3) бюджетні кошти для забезпечення встановленого розміру їхнього оборотного залишку (вільні залишки бюджетних коштів); 4) бюджетні кошти, пов'язані з наданням кредитів з бюджету; 5) бюджетні кошти, які пов'язані з погашенням місцевого боргу; 6) бюджетні кошти, які розміщуються на депозитах у банках; 7) бюджетні кошти, пов'язані з придбанням цінних паперів.

Аргументовано, що органи місцевого самоврядування під час формування витрат місцевих бюджетів фактично позбавлені ініціативи у прийнятті відповідних рішень у всіх галузях соціально-економічної сфери, зважаючи на обмеженість бюджетних коштів.

У підрозділі 2.4 «Особливості контролю за дотриманням бюджетного законодавства відносно місцевих бюджетів та відповідальність за його порушення» констатується, що контроль за дотриманням бюджетного законодавства покладається на Верховну Раду України загалом, її комітети та Рахункову палату України, Міністерство фінансів України та його територіальні органи, Державну казначейську службу України й інші органи державного фінансового контролю, Верховну Раду АРК та відповідні місцеві ради, Раду міністрів АРК, місцеві державні адміністрації та виконавчі органи відповідних місцевих рад.

Порушення бюджетного законодавства є протиправною поведінкою учасника бюджетного процесу, яка виявляється у діях, заборонених (прямо не дозволених) бюджетними нормами, або у відсутності дій, якщо обов'язок діяти певним чином прямо передбачений відповідними бюджетними нормами.

Констатовано, що порушення бюджетного законодавства, які передбачені ст. 116 БК України, мають особливі ознаки об'єктивної сторони (недотримання норм бюджетного законодавства). У ній чітко визначене коло суб'єктів (учасників бюджетного процесу), вони характеризуються повною відсутністю суб'єктивної сторони, до суб'єктів правопорушення застосовуються відповідні санкції (заходи впливу, закріплені у ст. 117

БК України), законодавець також передбачив особливий порядок розгляду порушень і застосування фінансових санкцій. Вказане надає підстави віднести порушення бюджетного законодавства до самостійного виду правопорушень.

Розділ 3 «Удосконалення правового регулювання витрат місцевих бюджетів з урахуванням зарубіжного досвіду» складається з двох підрозділів та висновку до розділу й охоплює рекомендації щодо вдосконалення чинного законодавства стосовно регламентації витрат місцевих бюджетів та подальшого розвитку правового регулювання відповідних відносин.

У підрозділі 3.1 «Досвід зарубіжних держав щодо правового регулювання витрат місцевих бюджетів та його використання у національному законодавстві» зазначено, що Україна належить до держав, у яких уряд активно впливає на формування та реалізацію витрат місцевих бюджетів. Місцеві публічні інституції відсторонені від формування місцевої бюджетної політики на стадії планування розрахункових показників місцевих бюджетів, зокрема тих, що стосуються витрат місцевих бюджетів. Усі ключові питання вирішуються на державному рівні. Для прикладу, у Бельгії, Італії, Португалії, Іспанії, Польщі центральні уряди вживають інтервенційні заходи, щоб полегшити неминучі місцеві фінансові кризи. У Нідерландах та Великобританії скорочуються суспільні витрати та вводиться ретельний фінансовий контроль за результатами фінансової діяльності органів місцевого самоврядування тощо.

Досвід європейських країн свідчить, що зменшення витрат бюджетів усіх рівнів – основний напрям певної стабілізації бюджетних систем. Коригування бюджетних коштів за рахунок скорочення непершочергових та неперіоритетних видатків здійснювалось і в Україні. Проте така практика не є вдалою, оскільки передбачає, зокрема, скорочення видатків місцевих бюджетів, які є джерелом реалізації функцій органами місцевого самоврядування.

Відмічено, що правова база ще не готова до глобальної бюджетної децентралізації, оскільки відсутній необхідний управлінський досвід організації розпорядження фінансовими ресурсами місцевих бюджетів, наявні значні проблеми локальної бюджетної правотворчості витрат місцевих бюджетів, необхідне розмежування повноважень органів місцевого самоврядування, відсутній комплексний план заходів з реформування інших галузей суспільної сфери (освіти, охорони здоров'я, культури, соціального захисту та соціального забезпечення тощо).

У підрозділі 3.2 «Шляхи вдосконалення національного законодавства стосовно правового регулювання витрат місцевих бюджетів» запропоновано визначити мету та передумови подальшого реформування витрат місцевих бюджетів. Основним завданням, яке необхідно виконати для підвищення ефективності формування та використання витрат місцевих бюджетів загалом, і кожного їхнього структурного елемента зокрема, є вирішення організаційно-правових проблем у сфері витрат місцевих бюджетів. Вказано, що за сучасних

умов витрати місцевих бюджетів мають забезпечувати вирішення завдань, що покладені на органи місцевого самоврядування, повним обсягом.

Актуальною і досі є необхідність проведення адміністративно-територіальної реформи, оскільки саме вона сприяє належному розмежуванню повноважень між органами влади різного рівня та органами місцевого самоврядування, у тому числі і щодо здійснення повноважень у сфері витрат місцевих бюджетів.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведене теоретичне узагальнення і нове вирішення наукового завдання щодо визначення сутності, ознак, структури, особливостей правового регулювання бюджетних правовідносин, що виникають, змінюються і припиняються при здійсненні витрат місцевих бюджетів, у результаті чого отримані такі найважливіші результати:

1. Процеси, пов'язані з реформуванням органів місцевого самоврядування та територіальної організації влади на місцях, впливають на проблеми бюджетних правовідносин, зокрема витрат місцевих бюджетів. Трансформація в організації органів публічного управління на місцевому рівні з одного боку та зміни, що здійснюються з метою вдосконалення реалізації публічних інтересів територіальних громад, зумовлюють акумулювання певних фінансових ресурсів у місцевому бюджеті.

Проблема витрат місцевих бюджетів набуває особливого значення не тільки для розвитку фінансово-бюджетних відносин на місцях, але й у цілому для держави. У зв'язку із вказаним обґрунтовано доцільність формування місцевих бюджетів відповідно до рівнів територіальної побудови місцевого самоврядування, що передбачені у чинному законодавстві, зокрема це базовий, районний, регіональний.

2. Надано авторське визначення:

«видатки бюджету» – це кошти, передбачені у відповідному бюджеті, що спрямовуються на здійснення програм та заходів, зафіксованих у Законі України про Державний бюджет України чи в рішенні про місцевий бюджет на той чи інший рік;

«витрати бюджету» – це видаткові бюджетні кошти та кошти, що спрямовані на погашення боргу; надання кредитів з бюджету; розміщення бюджетних коштів на депозитах; придбання цінних паперів; повернення надміру сплачених до бюджету сум податків і зборів та інших доходів бюджету, проведення їхнього бюджетного відшкодування, а також кошти, направлені на покриття затрат, що виділені з бюджету того чи іншого рівня, але не є видатками бюджету передбаченими на фінансування програм і заходів, передбаченими у нормативно-правовому документі про бюджет.

3. Встановлено, що видатки бюджету є складовими, але не єдиними витратами місцевих бюджетів, оскільки видатки місцевого бюджету – це кошти, спрямовані на здійснення програм та заходів, передбачених

відповідними місцевими бюджетами, а інші складові затрат місцевих бюджетів, як правило, не передбачаються у нормативно-правовому акті (рішенні) про місцевий бюджет. Вони відображаються як витрати шляхом корегування затверджених рішень місцевих органів державної влади про місцевий бюджет, тобто внесення їх у видаткову частину місцевого бюджету.

4. Характеристика правових приписів стосовно регулювання видатків та витрат місцевих бюджетів і стану їхнього застосування свідчить про неможливість на цьому етапі розвитку бюджетних правовідносин відмовитись від вживання терміна «витрати бюджету». Така позиція полягає:

по-перше, у тому, що бюджетні призначення передбачають не тільки видатки, а й зокрема кредитування (надання коштів з бюджету, яке, згідно із термінологією БК України, належить до витрат бюджету);

по-друге, платежі з погашення основної суми боргу є витратами; так, за необхідності у рішенні про місцевий бюджет передбачається певний обсяг коштів на обслуговування та погашення місцевого боргу;

по-третє, у бюджеті можуть передбачатися кошти на надання кредитів з бюджету, які у майбутньому повинні повернутися до бюджету. Оскільки видатки бюджету наділені ознакою безповоротності, є підстави стверджувати, що будь-яке надання кредитів з бюджету не є видатками;

по-четверте, різниця між залишком коштів загального фонду бюджету й оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду може використовуватися на здійснення витрат бюджету, тобто не тільки на бюджетні програми, а й на погашення боргу;

по-п'яте, квазіфіскальні операції органів місцевого самоврядування не відображаються у показниках бюджету, що може призвести до зменшення надходжень бюджету та/або потребувати додаткових витрат бюджету у майбутньому;

по-шосте, поняттям видатки не охоплюються затрати, пов'язані з фінансуванням непередбачених у місцевому бюджеті витратами, що виникають із певних ситуацій соціального і техногенного характеру.

5. Відзначається, що коригування бюджетних коштів за рахунок скорочення першочергових та пріоритетних видатків місцевих бюджетів, що притаманно бюджетному регулюванню в Україні, є не надто позитивною практикою. Вона веде до обмеження видатків місцевих бюджетів як джерел забезпечення здійснення повноважень місцевих органів в усіх сферах надання суспільно необхідних послуг місцевим громадам та забезпечення потреб місцевих громад.

6. Обґрунтовано, що необхідно на законодавчому рівні удосконалити програму (стратегію) широкомасштабної децентралізації влади на місцях, а також визначити підходи (критерії) щодо розподілу бюджетних коштів на рівні територіальних громад, їх об'єднань, міст, районів тощо.

7. На підставі результатів дослідження сформульовано пропозиції щодо внесення змін до БК України в частині:

– забезпечення формування державної бюджетної політики з урахуванням пропозицій органів місцевого самоврядування (шляхом внесення змін до ч. 1 ст. 33 БК України у такій редакції: після слів «...центральними органами виконавчої влади» доповнити словами «...з врахуванням пропозицій місцевих органів влади та місцевого самоврядування» і далі за текстом та ч. 1 ст. 75 БК України у такій редакції: після слів «Міністерство фінансів України» доповнити словами «...з врахуванням пропозицій місцевих органів влади та місцевого самоврядування» і далі за текстом);

– заміни термінів «видатки», що враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, та «видатки», що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів, відповідно, термінами «видатки на здійснення завдань та функцій держави, що передаються до виконання Автономній Республіці Крим та місцевому самоврядуванню» та «видатки на здійснення завдань та функцій Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування, визначених законами України»;

– віднесення деяких видатків державного бюджету щодо окремих централізованих заходів до видатків на здійснення завдань та функцій держави, що передаються до виконання АРК та місцевому самоврядуванню (через внесення змін до ч. 1 ст. 89 БК України у такій редакції: після слів «...належать видатки:...» доповнити словами «...на здійснення завдань та функцій держави, що передаються до виконання Автономній Республіці Крим та місцевому самоврядуванню» і далі за текстом, а ч. 1 ст. 90 БК України у такій редакції: після слів «...належать видатки:...» доповнити словами «... на здійснення завдань та функцій Автономної Республіки Крим та місцевого самоврядування, визначених законами України...» і далі за текстом);

– обґрунтовано, що ст. 2 Бюджетного кодексу України слід доповнити пунктом 32¹, де надати визначення такої правової категорії, як «соціальна субсидія», закріпивши її поняття як правовий припис у такій редакції: це «...кошти, які безповоротно і безоплатно направляються з державного бюджету та спеціальних фондів до місцевого бюджету з метою покриття відшкодувань, пов'язаних з певними ситуативними затратами, яка, згідно рішення місцевого розпорядника бюджетних коштів, надається фізичним особам на безвідплатній і безповоротній основі та безкомпенсаційного відшкодування витрат з боку отримувача таких коштів».

8. Зазначено, що в Основних напрямках бюджетної політики на наступні бюджетні періоди базовими завданнями у сфері взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами слід визначати такі підходи:

– розроблення за пропозиціями органів місцевої влади та місцевого самоврядування програм розвитку регіонів з метою об'єктивного планування витрат (видатків) місцевих бюджетів;

– збільшення питомої ваги місцевих бюджетів у зведеному бюджеті з урахуванням реальних витрат (видатків) місцевих бюджетів попередніх бюджетних періодів;

– підвищення рівня конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості регіонів з метою збільшення витрат (видатків) місцевих бюджетів;

– введення в практику затвердження окремим додатком до закону про Державний бюджет України на відповідний рік фінансових нормативів бюджетної забезпеченості, розрахованих на основі соціальних стандартів та нормативів з обов'язковим зазначенням вартісних і кількісних показників, що покладені в основу їхнього визначення.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Бойко-Слобожан О. О. Принципи правового регулювання витрат місцевих бюджетів / О. О. Бойко-Слобожан // Право та управління. Електронне наукове видання Національного університету ДПС України. – 2012. – № 2. – С. 153–163.

2. Бойко-Слобожан О. О. Проблеми правового визначення понять «витрати» і «видатки» місцевих бюджетів / О. О. Бойко-Слобожан // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка і право). – 2012. – № 2 (57). – С. 169–174.

3. Бойко-Слобожан О. О. Актуальні питання правового забезпечення витрат та інших структурних елементів місцевих бюджетів / О. О. Бойко-Слобожан // Фінансове право. – 2012. – № 2(22). – С. 26–28.

4. Бойко-Слобожан О. О. Некоторые проблемы правового регулирования расходов местных бюджетов / О. О. Бойко-Слобожан // Закон и жизнь : Международный научно-практический правовой журнал. – 2016. – № 3(227). – С. 14–17.

5. Бойко-Слобожан О. О. Структура витрат місцевих бюджетів / О. О. Бойко-Слобожан // Науковий вісник Національного університету ДПС України. – 2013. – № 4(63). – С. 153–163.

6. Бойко-Слобожан О. О. Особливості правового регулювання відповідальності за порушення бюджетного законодавства / О. О. Бойко-Слобожан // Національна ідея в умовах трансформації сучасного суспільства : збірник доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Вінниця, 16 грудня 2015 р.). – Вінниця : Національний університет ДПС України, 2015. – С. 71–75.

7. Бойко-Слобожан О. О. Актуальні питання витрат місцевих бюджетів відповідно до Бюджетного кодексу України / О. О. Бойко-Слобожан // Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 28–29 березня 2014 р.). – Львів: Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2014. – С. 91–92.

8. Бойко-Слобожан О. О. Інформаційні ресурси ДПС України та їх використання при контролі місцевих видатків / О. О. Бойко-Слобожан // Інформаційні ресурси ДПС України в механізмі протидії легалізації

(відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом та ухиленням від сплати податків : Науково-практичний семінар (м. Ірпінь, 1 червня 2012 р.). – Ірпінь : Національний університет ДПС України, 2012. – С. 35–36.

АНОТАЦІЯ

Бойко-Слобжан О.О. Правове регулювання витрат місцевих бюджетів. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Університет державної фіскальної служби України, Ірпінь, 2017.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню витрат місцевих бюджетів. На підставі вітчизняних і зарубіжних напрацювань у галузях фінансово-правових та економічних наук у дисертації аналізуються питання, пов'язані з функціонуванням бюджетних правовідносин, що виникають, розвиваються та припиняються у сфері бюджетної системи України, зокрема таких з них, що торкаються безпосередньо правового регулювання видатків та витрат місцевих бюджетів. У дисертаційному дослідженні обґрунтована авторська точка зору щодо сутності витрат місцевих бюджетів, ознак, що характеризують їх як правове явище, принципів правового регулювання витрат місцевих бюджетів, структури витрат місцевих бюджетів тощо.

Запропоновано авторське визначення понять «видатки місцевих бюджетів» та «витрати місцевих бюджетів» і вказується на їхнє співвідношення, проаналізовані принципи, що функціонують як засади правового функціонування бюджетної системи України, та їхній регламентуючий вплив на правове регулювання витрат місцевих бюджетів, надано авторське визначення таким поняттям, як «бюджетні кошти», «структура бюджету», «видатки місцевих бюджетів», а також інших структурних елементів, що становлять сукупність бюджетних коштів, що знаходять своє відображення у такому правовому явищі, як «витрати місцевих бюджетів».

У дисертаційному дослідженні ґрунтовному аналізу піддана правова природа основного структурного елемента витрат місцевих бюджетів – це видатки місцевих бюджетів, вказано на недоліки планування останніх як на державному, так і на місцевому рівнях, сформульовано, крім іншого, позицію щодо недоцільності запровадження елементів програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів в умовах обмеженості бюджетних коштів, обґрунтовано власне бачення структурних елементів витрат місцевих бюджетів.

Запропоновано авторські пропозиції щодо удосконалення бюджетного законодавства щодо упорядкування матеріальних і процесуальних правових приписів, що торкаються регулювання витрат місцевих бюджетів, а також правову концепцію подальшого розвитку витрат місцевих бюджетів.

Сформульовано ряд авторських висновків, пропозицій та рекомендацій щодо організаційно-правових напрямів удосконалення процедур витрат місцевих бюджетів з позицій інших галузей права.

Ключові слова: бюджет, державний бюджет, бюджетна система України, місцеві бюджети, бюджетні кошти, видатки місцевих бюджетів, витрати місцевих бюджетів, структурні елементи витрат місцевих бюджетів.

АННОТАЦІЯ

Бойко-Слобжан Е. А. Правовое регулирование расходов местных бюджетов. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс, финансовое право, информационное право. – Университет государственной фискальной службы Украины, Ирпень, 2017.

Диссертация посвящена комплексному исследованию расходов местных бюджетов. На основании отечественных и зарубежных научных исследований в области финансово-правовых и экономических наук, посвящённых вопросам бюджетов, составляющих бюджетную систему Украины, расходов бюджетов в целом и расходов местных бюджетов в частности, представлена авторская точка зрения на определение сущности расходов местных бюджетов, признаков, характеризующих расходы местных бюджетов как правового явления, принципов правового регулирования расходов местных бюджетов, структуры расходов местных бюджетов и т.д.

В научной работе исследуются вопросы, связанные с реформированием местного самоуправления и территориальной организации власти на местах, которые имеют важное значение на формирование бюджетных правоотношений вообще и их формирование в процессе расходования средств местных, поскольку функционирование местного самоуправления и территориальной организации власти на местах непосредственно связано с бюджетным финансированием.

Утверждается тезис о том, что местные бюджеты в Украине в процессе их формирования обязательно должны строиться в соответствии административно-территориального строя государства Украина.

В диссертационном исследовании предложено определение понятий «выделения местных бюджетов», «расходы местных бюджетов», а также определяется их соотношение, анализируются принципы, которые функционируют как основополагающие начала процесса правового функционирования бюджетной системы Украины, обращается внимание на их регламентирующее воздействие на правовое регулирование расходов местных бюджетов, предложено авторское определение таким понятиям, как «бюджетные средства», «структура бюджета», «выделения местных бюджетов», а также иных структурных элементов, которые составляют

совокупность бюджетных средств, входящих в такое правовое явление, как «расходы местных бюджетов». Предложено определение понятий «расходы местных бюджетов», «принципы правового регулирования расходов местных бюджетов», «бюджетные средства», «структура бюджета», а также других структурных элементов, составляющих расходы местных бюджетов.

Обстоятельно исследована правовая природа основного структурного элемента расходов местных бюджетов – выделения местных бюджетов, отмечаются недостатки в их планировании на местных уровнях, сформулирована, помимо прочего, позиция о нецелесообразности внедрения элементов программно-целевого метода составления и выполнения местных бюджетов в условиях ограниченности бюджетных средств, обосновано собственное видение структурных элементов расходов местных бюджетов.

В диссертационном исследовании автором проведен анализ подходов к расходованию бюджетных средств в нескольких зарубежных странах. На его основании предложены некоторые варианты по модернизации расходования бюджетных средств местных бюджетов в Украине.

Предложены авторские предложения по совершенствованию бюджетного законодательства относительно составления материальных и процессуальных правовых предписаний, касающихся регулирования расходов местных бюджетов, а также правовую концепцию дальнейшего развития расходов местных бюджетов.

Сформулирован ряд авторских выводов, предложений и рекомендаций по организационно-правовым направлениям совершенствования процедур расходов местных бюджетов с позиций других отраслей права.

Ключевые слова: бюджет, государственный бюджет, бюджетная система Украины, местные бюджеты, бюджетные средства, выделение местных бюджетов, расходы местных бюджетов, структурные элементы расходов местных бюджетов.

ANNOTATION

Boyko-Slobozhan O. O. Law Regulation of local Budgets' Expenditures –
The manuscript.

The thesis for the degree of candidate of legal sciences, specialty 12.00.07 – administrative law and process; finance law; information law. – University of the State Fiscal Service of Ukraine, Irpin, 2017.

The thesis is devoted to complex research of local budgets' expenditures. Based on domestic and international developments in the fields of financial, legal and economic sciences in dissertation examines issues related to the functioning of emerging budgetary relations developing and terminated in the budget system of Ukraine, including such ones that affect directly the law regulation of expenditures and costs of local budgets. The author's view is grounded in thesis on the nature of local budget expenditures, features that characterize them as a legal phenomenon,

the principles of legal regulation of expenditures of local budgets, the cost structure of local budgets and more.

The author's definition of "local budget expenditures" and "local budget costs" points to their relationship, analyzed principles, functioning as the principles of legal functioning of the budgetary system of Ukraine and of a regulating effect on the regulation of expenditures of local budgets, the author's definition of such terms as "budget", "budget structure", "local budget costs" are given, and other structural elements that make up the totality of the budget, which are reflected in such legal phenomenon as the "cost of local budgets."

The legal nature of the primary structural element of the cost of local budgets – a local budget expenditures were analysed and given the shortcomings of planning the abovementioned both the state and local levels, formulated the position on the irrationality of introducing elements of program-target method of compilation and execution of local budgets with limited budget funds, justified their own vision of the structural elements of the costs of local budgets.

An author suggested proposals for the improving of the budget legislation regarding regulation of material and procedural legal requirements affecting the regulation of local budget expenditures, as well as the legal concept of further development of local budgets' expenditures.

A number of author's conclusions, proposals and recommendations for organizational and legal trends improving procedures of local budget expenditures on items of other branches of law are formulated as well.

Keywords: budget, state budget, the budget system of Ukraine, local budgets, budget funds, local budget costs, expenditures of local budgets, structural elements of the costs of local budgets.

Підписано до друку 25.01.2017 р.

Формат 60x90/16

Папір офсетний. Друк офсетний.

Друк. арк. 0,9. Тираж 100 прим.

Зам. № _____

Видруковано в друкарні

Університету державної фіскальної служби України.
08201, Київська область, м Ірпінь, вул. Університетська, 31